רבי אלעזר בן שמוע – הצלת הרומאי

דף עבודה מלא • תנאים חלק ב • כיתות ב׳–ד׳

שם: _____ כיתה: _____

תקציר מדויק

הדמות המרכזית היא התנא הקדוש, רבי אלעזר בן שמוע. תלמידו של רבי עקיבא, אוהב ישראל ואוהב את בריותיו של הקב"ה.. האתגר: עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה שטבעה. הרומאי קפוא, עירום וחסר אונים. האנשים מסביב זועמים ומסרבים לעזור לו כי הוא שייך לאומה השולטת בהם באכזריות. רבי אלעזר עומד בפני התלבטות: האם להתעלם או לרחם? רגע השיא: לאחר שנים רבות, גזרה קשה ואכזרית ניחתת על עירו של רבי אלעזר. התנא נוסע אל הארמון ברומא בניסיון לבטל את הגזרה. כשהדלתות הכבדות נפתחות, השליט האכזר והכל-יכול יורד מכיסאו ומשתחווה ארצה לפני רבי אלעזר – מתברר שזהו אותו ניצול מהים! המסר: "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו". חסד טהור שנעשה לשם שמים, גם עם מי ששונה מאיתנו (כאשר אינו אויב שבא להורגנו, אלא אדם במצוקה), חוזר ומציל את עם ישראל בזכות ההשגחה הפרטית.

דיוק במקור: דף העבודה מבוסס על גרעין הסיפור והמקורות המובאים בקובץ. תיאורי אווירה ודיאלוגים שבעיבוד אינם משמשים כאן כשאלות ידע.

1. שאלות על הסיפור הזה

א. בסיפור „הצלת הרומאי", מי פעל ומול איזה קושי?

ב. כיצד התחיל המצב: עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה…?

ג. מה הוביל אל הרגע: פְּתִיחָה: סְעָרָה עַל שְׂפַת הַיָּם?

ד. כיצד הסתיים המהלך ב־מְעִיל, מֶרֶק ומַאתַיִם מַטְבְּעוֹת?

ה. הביאו פרט מן הסיפור המוכיח את המסר „"שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו". חסד טהור שנעשה לשם שמים, גם עם מי ששונה מאיתנו (כאשר אינו אויב שבא להורגנו, אלא אדם במצוקה), חוזר ומציל את עם ישראל בזכות ההשגחה…".

2. מילים ורצף אירועים

מילים מתוך כותרת הסיפור והמסר

המילה	פירושה בתוך הסיפור	האירוע שבו היא מתאימה
הצלת		
הרומאי		
תנא		

סדרו את אירועי „הצלת הרומאי"

סימון	האירוע	מספר בסדר
□	עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה…	_____
□	(הסיפור מנוקד במלואו כנדרש)	_____
□	פְּתִיחָה: סְעָרָה עַל שְׂפַת הַיָּם	_____
□	הַנִּצּוֹל הָעֵירֹם בַּחוֹף	_____
□	מְעִיל, מָרָק וּמָאתַיִם מַטְבְּעוֹת	_____

נכון או לא נכון — תקנו את המשפטים השגויים

האתגר המרכזי היה: עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה שטבעה. הרומאי קפוא, עירום וחסר אונים. האנשים מסביב זועמים ומסרבים לעזור לו כי הוא שייך לאומה השולטת בהם באכזריות. רבי אלעזר עומד בפני התלבטות: האם להתעלם.…	□ נכון □ לא נכון
נקודת השיא הייתה: לאחר שנים רבות, גזרה קשה ואכזרית ניחתת על עירו של רבי אלעזר. התנא נוסע אל הארמון ברומא בניסיון לבטל את הגזרה. כשהדלתות הכבדות נפתחות, השליט האכזר והכל-יכול יורד מכיסאו ומשתחווה ארצה לפני רבי אלעזר – מתברר שזהו אותו ניצול מהים!	□ נכון □ לא נכון
התנא הקדוש, רבי אלעזר בן שמוע. תלמידו של רבי עקיבא, אוהב ישראל ואוהב את בריותיו של הקב"ה. התעלם מן האתגר, ולכן הסיפור הסתיים בלי כל שינוי.	□ נכון □ לא נכון

תיקון המשפט השגוי:

3. סיבה ותוצאה

מה קרה?	מדוע?	מה השתנה?
עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה…		
פְּתִיחָה: סְעָרָה עַל שְׂפַת הַיָּם		
מְעִיל, מָרָק וּמָאתַיִם מַטְבְּעוֹת		

מה היה עלול לקרות אילו הדמות לא הייתה פועלת?

איזו בחירה הייתה משמעותית במיוחד?

---

4. הבנה אישית

מה מגלה המעשה על הדמות?

הסבירו את המסר לילד צעיר יותר.

מה שייך לגרעין המקור ומה נראה כתוספת המחשה?

---

5. קומיקס – ארבעה רגעים

ציירו את עיקרי הסיפור וכתבו משפט מתחת לכל ציור.

1. עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה...

_____

2. (הסיפור מנוקד במלואו כנדרש)

_____

3. פְּתִיחָה: סְעָרָה עַל שְׂפַת הַיָּם

_____

4. הַנִּצּוֹל הָעֵירֹם בַּחוֹף

_____

כותרת חדשה

_____

מדוע בחרתי בה?

6. כתיבה יצירתית בעקבות „הצלת הרומאי"

☐ יומן של התנא הקדוש, רבי אלעזר בן שמוע. תלמידו של רבי עקיבא, אוהב ישראל ואוהב את בריותיו של הקב"ה. ברגע „לאחר שנים רבות, גזרה קשה ואכזרית ניחתת על עירו של רבי אלעזר. התנא נוסע אל הארמון ברומא בניסיון לבטל את הגזרה. כשהדלתות הכבדות נפתחות, השליט האכזר והכל-יכול יורד מכיסאו ומשתחווה ארצה לפני רבי אלעזר – מתברר שזהו אותו ניצול מהים!".

☐ מכתב אל התנא הקדוש, רבי אלעזר בן שמוע. תלמידו של רבי עקיבא, אוהב ישראל ואוהב את בריותיו של הקב"ה.: כיצד המעשה לימד אותי „"שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו". חסד טהור שנעשה לשם שמים, גם עם מי ששונה מאיתנו (כאשר אינו אויב שבא להורגנו, אלא אדם במצוקה), חוזר ומציל את עם ישראל בזכות ההשגחה…"?

☐ ראיון: מדוע לא ויתרת כאשר „עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה שטבעה. הרומאי קפוא, עירום וחסר אונים. האנשים מסביב זועמים ומסרבים לעזור לו כי הוא שייך לאומה השולטת בהם באכזריות. רבי אלעזר עומד בפני התלבטות: האם להתעלם…"?

☐ ספרו את „פְּתִיחָה: סְעָרָה עַל שְׂפַת הַיָּם" מנקודת מבט של מי שראה את המעשה.

המחזה של שלושה רגעים מדויקים

הסצנה	פעולות הדמויות	משפט מרכזי
עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה…		
פְּתִיחָה: סְעָרָה עַל שְׂפַת הַיָּם		
מְעִיל, מָרָק וּמַאתַיִם מַטְבְּעוֹת		

אפשר להוסיף רגשות ודיאלוגים, אך אין להציג אותם כאילו נאמרו במקור.

7. פתרון בעיות מתוך „הצלת הרומאי"

א. אילו עמדתם לצד התנא הקדוש, רבי אלעזר בן שמוע. תלמידו של רבי עקיבא, אוהב ישראל ואוהב את בריותיו של הקב"ה. בזמן „(הסיפור מנוקד במלואו כנדרש)", איזו עצה הייתם נותנים ומדוע?

ב. חבר טוען שבמצב „עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה שטבעה. הרומאי קפוא, עירום וחסר אונים. האנשים מסביב זועמים ומסרבים לעזור לו כי הוא שייך לאומה השולטת בהם באכזריות. רבי אלעזר עומד בפני התלבטות: האם להתעלם..." עדיף לא לעשות דבר. השיבו לו בעזרת מה שקרה בסיפור.

ג. תארו מצב מחיי ילדים שבו אפשר ליישם דווקא את המסר „"שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו". חסד טהור שנעשה לשם שמים, גם עם מי ששונה מאיתנו (כאשר אינו אויב שבא להורגנו, אלא אדם במצוקה), חוזר ומציל את עם ישראל בזכות ההשגחה...".

המשימה השבועית שלי בעקבות הסיפור

מעשה שמבטא את המסר	מתי?	בוצע
		□

איזה רגע בסיפור עזר לי לבחור במעשה הזה?

8. ארבע רמות למידה — „הצלת הרומאי”

זכירה: מה קרה בין „עם ישראל סובל תחת שלטון רומי האכזר. יום אחד, מוצא רבי אלעזר על שפת הים רומאי שניצל בנס מספינה…” לבין „פְּתִיחָה: סְעָרָה עַל שְׂפַת הַיָּם”?

הבנה: מדוע היה הרגע „לאחר שנים רבות, גזרה קשה ואכזרית ניחתת על עירו של רבי אלעזר. התנא נוסע אל הארמון ברומא בניסיון לבטל את הגזרה. כשהדלתות הכבדות נפתחות, השליט האכזר והכל-יכול יורד מכיסאו ומשתחווה ארצה לפני רבי אלעזר – מתברר שזהו אותו ניצול מהים!” נקודת השיא?

יישום: כיצד ניישם את „"שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו". חסד טהור שנעשה לשם שמים, גם עם מי ששונה מאיתנו (כאשר אינו אויב שבא להורגנו, אלא אדם במצוקה), חוזר ומציל את עם ישראל בזכות ההשגחה…” בבית או בכיתה?

יצירה: כתבו סיסמה המזכירה את התנא הקדוש, רבי אלעזר בן שמוע. תלמידו של רבי עקיבא, אוהב ישראל ואוהב את בריותיו של הקב"ה. ואת המסר.

9. אהבת השם מתוך הסיפור

הסיפור מלמד: "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו". חסד טהור שנעשה לשם שמים, גם עם מי ששונה מאיתנו (כאשר אינו אויב שבא להורגנו, אלא אדם במצוקה), חוזר ומציל את עם ישראל בזכות ההשגחה…. המעשה של התנא הקדוש, רבי אלעזר בן שמוע. תלמידו של רבי עקיבא, אוהב ישראל ואוהב את בריותיו של הקב"ה. מראה כיצד ערך תורני נעשה לבחירה ממשית ברגע של קושי.

איזה מעשה מסוים של התנא הקדוש, רבי אלעזר בן שמוע. תלמידו של רבי עקיבא, אוהב ישראל ואוהב את בריותיו של הקב"ה. יכול לעורר בי רצון להתקרב להשם?

איזו החלטה קטנה, הקשורה ל־„מְעִיל, מָרָק וּמַאתַיִם מַטְבְּעוֹת”, אקבל בלי נדר?

בעקבות „הצלת הרומאי” אני רוצה לעבוד על _____ באמצעות _____.

מחוון למורה – 100 נקודות

תחום	נקודות	הערה
ידיעת הסיפור והדיוק	25	
סיבה ותוצאה	25	
הסבר אישי	20	